

Cuprins

	Art.	Pag.
Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil.....	1-28	1
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă ...	1-4	1
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil.....	5-23	10
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă	24-28	49
Cartea I. Dispoziții generale	29-191	57
Titlul I. Acțiunea civilă	29-40	57
Titlul II. Participanții la procesul civil	41-93	92
Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea	41-54	92
Capitolul II. Părțile	55-91	127
Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor procedurale	56-58	129
Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună		
reclamante sau părâte	59-60	141
Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată	61-79	146
§1. Intervenția voluntară	61-67	146
§2. Intervenția forțată	68-79	164
I. Chemarea în judecată a altei persoane	68-71	164
II. Chemarea în garanție	72-74	170
III. Arătarea titularului dreptului	75-77	177
IV. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	78-79	182
Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată	80-89	187
§1. Dispoziții generale	80-82	187
§2. Dispoziții speciale privind reprezentarea convențională	83-89	193
Secțiunea a 5-a. Asistența judiciară	90-91	203
Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil	92-93	209
Titlul III. Competența instanțelor judecătoarești	94-147	215
Capitolul I. Competența materială	94-106	215
Secțiunea 1. Competența după materie și valoare	94-97	215
Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță	98-106	243
Capitolul II. Competența teritorială	107-121	259
Capitolul III. Dispoziții speciale	122-128	287
Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competența instanței	129-147	296
Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență	129-137	296
Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea	138-139	323
Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței	140-147	332

Titlul IV. Actele de procedură	148-179	348
Capitolul I. Forma cererilor	148-152	348
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură	153-173	359
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură	174-179	392
Titlul V. Termenele procedurale	180-186	406
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri	187-191	417
Cartea a II-a. Procedura contencioasă	192-526	423
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe	192-455	423
Capitolul I. Sesizarea instanței de judecată	192-210	423
Secțiunea 1. Dispoziții generale	192-193	423
Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată	194-204	427
Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea	205-208	454
Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională	209-210	459
Capitolul II. Judecata	211-405	464
Secțiunea 1. Dispoziții generale	211-236	464
Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului	237-388	493
Subsecțiunea 1. Dispoziții comune	237-244	493
Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale	245-248	504
Subsecțiunea a 3-a. Probele	249-365	511
§1. Dispoziții generale	249-264	511
§2. Dovada cu înscrisuri	265-308	539
I. Dispoziții generale	265-268	539
II. Înscrisul autentic	269-271	544
III. Înscrisul sub semnătură privată	272-281	551
IV. Înscrisurile pe suport informatic	282-284	565
V. Duplicatele și copiile de pe înscrisurile autentice		
sau sub semnătură privată.....	285-287	570
VI. Înscrisurile cognitive sau reînnoitoare	288	573
VII. Regimul altor înscrisuri	289-291	574
VIII. Administrarea probei cu înscrisuri	292-300	578
IX. Verificarea înscrisurilor	301-308	589
§3. Proba cu martori	309-326	600
I. Admisibilitatea probei cu martori	309-310	600
II. Administrarea probei cu martori	311-326	615
§4. Prezumțiile	327-329	643
§5. Expertiza	330-340	648
§6. Mijloacele materiale de probă	341-344	671
§7. Cercetarea la fața locului	345-347	677
§8. Mărturisirea	348-358	681
I. Admisibilitatea probei	348-350	681
II. Interogatoriul	351-358	686
§9. Asigurarea probelor	359-365	698

Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici	366-388	710
Secțiunea a 3-a. Dezbaterea în fond a procesului	389-394	732
Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii	395-405	736
Capitolul III. Unele incidente procedurale	406-423	752
Secțiunea 1. Renunțarea la judecată	406-407	752
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins	408-410	758
Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului	411-415	760
Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii	416-423	773
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești	424-455	783
Secțiunea 1. Dispoziții generale	424-435	783
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii	424-428	783
§2. Efectele hotărârii judecătorești	429-435	793
Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor	436-437	812
Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților	438-441	814
Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii	442-447	820
Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie	448-450	830
Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată	451-455	837
Titlul II. Căile de atac	456-513	852
Capitolul I. Dispoziții generale	456-465	852
Capitolul II. Apelul	466-482	871
Capitolul III. Căile extraordinare de atac	483-513	931
Secțiunea 1. Recursul	483-502	931
Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare	503-508	1003
Secțiunea a 3-a. Revizuirea	509-513	1023
Titlul III. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	514-521	1045
Capitolul I. Recursul în interesul legii	514-518	1045
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	519-521	1057
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	522-526	1064
Cartea a III-a. Procedura necontencioasă judiciară.....	527-540	1077
Titlul I. Dispoziții generale.....	527-537	1077
Titlul II. Dispoziții speciale	538-540	1098
Cartea a IV-a. Despre arbitraj	541-621	1101
Titlul I. Dispoziții generale	541-547	1101
Titlul II. Convenția arbitrală	548-554	1114
Titlul III. Tribunalul arbitral	555-570	1127

Titlul IV. Procedura arbitrală	571-607	1148
Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral	571-574	1148
Capitolul II. Judecata	575-594	1153
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale	595-600	1174
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală	601-607	1182
Titlul V. Desființarea hotărârii arbitrale	608-613	1192
Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale	614-615	1207
Titlul VII. Arbitrajul instituționalizat	616-621	1208
 Cartea a V-a. Despre executarea silită	622-914	1215
 Titlul I. Dispoziții generale	622-726	1215
Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	622-631	1215
Capitolul II. Titlul executoriu	632-643	1239
Capitolul III. Participanții la executarea silită	644-662	1264
Capitolul IV. Efectuarea executării silite	663-705	1298
Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare	663-672	1298
Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită	673-686	1318
Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor	687-689	1331
Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori	690-696	1335
Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	697-699	1345
Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării	700-702	1350
Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite	703-705	1354
Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	706-711	1358
Capitolul VI. Contestația la executare	712-720	1367
Capitolul VII. Depunerea cu afectație specială	721-722	1403
Capitolul VIII. Întoarcerea executării	723-726	1404
 Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului	727-887	1407
Capitolul I. Urmărirea mobiliară	727-812	1407
Secțiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări	727-730	1407
Secțiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare	731-780	1410
§1. Sechestrarea bunurilor mobile	731-752	1410
§2. Valorificarea bunurilor sechestrare	753-757	1450
§3. Vândarea la licitație publică	758-778	1458
§4. Dispoziții speciale	779-780	1490
Secțiunea a 3-a. Poprirea	781-794	1493
Secțiunea a 4-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor	795-812	1527
§1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini	795-799	1527
§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	800-812	1535
Capitolul II. Urmărirea imobiliară	813-863	1550
Secțiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite	813-818	1550

Secțiunea a 2-a. Încuiințarea urmăririi imobiliare	819-826 1563
Secțiunea a 3-a. Efectele urmăririi	827-828 1580
Secțiunea a 4-a. Vânzarea la licitație publică	829-856 1585
§1. Formalitățile premergătoare vânzării	829-834 1585
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului	835-841 1594
§3. Licitația și adjudecarea imobilului	842-856 1611
Secțiunea a 5-a. Efectele adjudecării	857-859 1640
Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale	860-863 1644
Capitolul III. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate	
prin urmărire silită	864-887 1649
Secțiunea 1. Dispoziții generale	864-868 1649
Secțiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate	
din vânzarea bunurilor urmărite	869-878 1655
Secțiunea a 3-a. Plata sumei rezultate din urmărire silită	879-887 1665
Titlul III. Executarea silită directă	888-914 1671
Capitolul I. Dispoziții generale	888-892 1671
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile	893-895 1684
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile	896-902 1687
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligații de a face	
sau a obligațiilor de a nu face	903-914 1694
Secțiunea 1. Dispoziții comune	903-909 1694
Secțiunea a 2-a. Executarea hotărârilor judecătorești	
și a altor titluri executorii referitoare la minori	910-914 1700
Cartea a VI-a. Proceduri speciale	915-1064 1705
Titlul I. Procedura divorțului	915-935 1705
Capitolul I. Dispoziții comune	915-928 1705
Capitolul II. Divorțul remediu	929-933 1723
Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților	929-933 1723
Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate	933 1726
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	934-935 1726
Titlul II. Procedura punerii sub interdicție judecătorească	936-943 1728
Titlul III. Procedura de declarare a morții	944-951 1735
Titlul IV. Măsuri asigurătorii și provizorii	952-979 1741
Capitolul I. Sechestrul asigurător	952-969 1741
Secțiunea 1. Dispoziții generale	952-959 1741
Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind sechestrul	
asigurător al navelor civile	960-969 1761
Capitolul II. Poprirea asigurătorie	970-971 1774
Capitolul III. Sechestrul judiciar	972-977 1777
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor	
de proprietate intelectuală	978-979 1782

Titlul V. Procedura partajului judiciar	980-996	1786
Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale	997-1002	1805
Titlul VII. Cererile posesorii	1003-1005	1829
Titlul VIII. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	1006-1013	1837
Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	1014-1025	1845
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă.....	1026-1033	1866
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	1034-1049	1875
Capitolul I. Dispoziții generale	1034-1039	1875
Capitolul II. Procedura de evacuare	1040-1045	1886
Capitolul III. Dispoziții speciale	1046-1049	1893
Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	1050-1053	1897
Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute.....	1054-1056	1903
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară	1057-1064	1906
 Cartea a VII-a. Procesul civil internațional	1065-1133	1921
Titlul I. Competența internațională a instanțelor române	1066-1082	1924
Capitolul I. Dispoziții generale	1066-1078	1924
Capitolul II. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române	1079-1082	1947
Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internațional	1083-1093	1956
Capitolul I. Capacitatea și drepturile părților în proces.....	1083-1087	1956
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală	1088-1093	1961
Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine	1094-1110	1969
Capitolul I. Recunoașterea hotărârilor străine	1095-1102	1971
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine	1103-1110	1984
Titlul IV. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrate străine	1111-1133	1992
Capitolul I. Procesul arbitral internațional	1111-1123	1992
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale străine	1124-1133	2006
 Dispoziții finale	1134	2013

Jurisprudență

- 4 **Judecătorul nu poate impune împăcarea părților.** Împăcarea părților nu este exclusă atunci când există o disponibilitate a părților în acest sens, iar judecătorul o poate recomanda în anumite circumstanțe ale cauzei, dar nu o poate impune – potrivit art. 21 C.proc.civ. – iar prevederea invocată de către apelant nu poate primi o soluție directă a instanței din această perspectivă, la acțiunea concretă a reclamantului de despăgubire solicitată pe tărâm delictual [I.C.C.J., decizia nr. 1571/2015 (<http://lege5.indacodev.ro>)].

Art. 22. Rolul judecătorului în aflarea adevărului

(1) Judecătorul soluționează litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile.

(2) Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbaterea acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc.

(3) Judecătorul poate dispune introducerea în cauză a altor persoane, în condițiile legii. Persoanele astfel introduse în cauză vor avea posibilitatea, după caz, de a renunța la judecată sau la dreptul pretins, de a achiesa la pretențiile reclamantului ori de a pune capăt procesului printr-o tranzacție.

(4) Judecătorul dă sau restabilește calificarea juridică a actelor și faptelor deduse judecății, chiar dacă părțile le-au dat o altă denumire. În acest caz judecătorul este obligat să pună în discuția părților calificarea juridică exactă.

(5) Cu toate acestea, judecătorul nu poate schimba denumirea sau temeiul juridic în cazul în care părțile, în virtutea unui acord expres privind drepturi de care, potrivit legii, pot dispune, au stabilit calificarea juridică și motivele de drept asupra cărora au înțeleș să limiteze dezbatările, dacă astfel nu se încalcă drepturile sau interesele legitime ale altora.

(6) Judecătorul trebuie să se pronunte asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investirii, în afară de cazurile în care legea ar dispune altfel.

(7) Ori de câte ori legea îi rezervă judecătorului puterea de apreciere sau îi cere să țină seama de toate circumstanțele cauzei, judecătorul va ține seama, între altele, de principiile generale ale dreptului, de cerințele echității și de buna-credință.

Corelații cu legislația anterioară: art. 84, 129 C.proc.civ. din 1865.

Corelații cu legislația în vigoare: art. 5, 9, 12, 78, 79, 152, art. 254 alin. (5)-(6), art. 397 C.proc.civ.; art. 1 alin. (2) C.civ.

Recurs în interesul legii

Calificarea juridică a unei cereri. Cale de atac greșită. Soluția instanței. Prin Decizia nr. 19/2016 (M.Of. nr. 103 din 6 februarie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că: „*Dispozițiile art. 457 alin. (4) C.proc.civ. nu sunt aplicabile dacă partea exercită o cale de atac neprevăzută de lege, diferită de cea corect menționată în dispozitivul hotărârii atacate. Într-o astfel de situație, instanța de control judiciar va respinge ca inadmisibilă calea de atac neprevăzută de lege, potrivit art. 457 alin. (1) C.proc.civ., în măsura în care aceasta nu poate fi calificată prin aplicarea dispozițiilor art. 152 raportat la art. 22 alin. (4) din același cod*”.

Comentariu

Sumar

1. Definiția rolului instanței în <i>aflarea adevărului</i>	43
2. Identificarea normelor de drept aplicabile cauzei.....	43
3. Recalificarea actelor și a faptelor.....	44
4. Manifestarea rolului activ al instanței	44
5. Principiul disponibilității	46
6. Puterea de apreciere a judecătorului.....	46
<i>Jurisprudență</i>	46

1. Definiția rolului instanței în *aflarea adevărului*. Acest principiu fundamental al 1 procesului civil – deși nu este unul imperativ, lipsindu-i sancțiunea – se materializează în obligația instanței de a se asigura că hotărârea pe care o pronunță este una corectă și „*adevărată*”. Conținutul acestei obligații este reglementat de alin. (2) art. 22 C.proc.civ. Judecătorii nu sunt simpli funcționari, al căror scop să fie soluționarea unor simple solicitări, ci sunt magistrați, cu o funcție socială extrem de importantă, aceea de a „*spune dreptul*” și de a stabili adevărul în diferendele ce le sunt supuse spre judecată. Scopul oricărui litigiu este acela de a face dreptate, mai exact de a afla adevărul în ceea ce privește relația socială dedusă judecății. Adevărul însă poate îmbrăca mai multe forme. Astfel, putem vorbi, pe de o parte despre *adevărul judiciar*, adică acel adevăr care poate fi probat în instanță de judecată, pe care judecătorii îl ratifică prin pronunțarea unei hotărâri bazate pe probele ce au putut fi administrative, iar pe de altă parte putem vorbi despre *adevărul absolut*, anume *adevărul obiectiv*, cel care poate fi sau nu cunoscut de părți, și care nu de puține ori nu poate fi demonstrat în instanță din lipsa probelor.

Astfel rolul instanței în *aflarea adevărului* trebuie tratat cu maximă seriozitate, 2 judecătorii fiind datori să se implice și să depună toată diligența pentru ca rezultatul actului de judecată – „*adevărul judiciar*” – să se suprapună peste „*adevărul absolut*”.

Rolul activ al instanței de judecată comportă o serie de **limitări**, printre care cea mai 3 importantă este dată de principiul disponibilității. În aplicarea rolului activ în *aflarea adevărului* instanța de judecată trebuie să se asigure că obligațiile părților și ale terților în desfășurarea procesului civil, astfel cum sunt ele reglementate de art. 10 și art. 11 C.proc.civ., sunt respectate și, în același timp, să respecte îndrumările trasate de prevederile art. 22 C.proc.civ. (G. Boroi, M. Stancu, Drept procesual civil, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 22).

2. Identificarea normelor de drept aplicabile cauzei. Prin alin. (1), art. 22 C.proc.civ. 4 stabilește în sarcina instanței de judecată obligația de a identifica normele de drept aplicabile cauzei deduse judecății. În demersul său vizând *aflarea adevărului* judecătorul va soluționa litigiul aplicând dispozițiile legale incidente în cauză, respectând astfel principiul legalității, independent de normele juridice invocate de părți. Cel care investește instanța cu o cerere nu este obligat să indice chiar textele de lege corespunzătoare pretenției deduse judecății, fiind suficientă enunțarea fundamentalului juridic al cererii, încadrarea acesteia în textele de lege fiind opera judecătorului (A.A. Chiș, Gh.L. Zidaru, Rolul judecătorului în procesul civil, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 71, apud D.-N. Theohari, M. Eftimie, Noul Cod de procedură civilă – comentariu pe articole, Vol. I – Art. 1-455, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 64).

Art. 22

Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

- 5 Ca o consecință firească a acestei obligații, în baza prevederilor alin. (4), instanța poate să recalifice actele sau faptele părților, indiferent dacă părțile le-au dat o altă denumire. Este extrem de interesant de observat că, față de vechea reglementare din art. 84 C.proc.civ. din 1865, care permitea exclusiv recalificarea juridică a actelor deduse judecății, noua reglementare permite inclusiv recalificarea faptelor. Instanța de judecată poate **recalifica actele sau faptele părților** numai după ce va pune în discuția lor aspectele care o determină să se gândească la această posibilitate. O aplicare concretă a acestui principiu este reglementată de art. 152 C.proc.civ., corespondentul art. 84 C.proc.civ. din 1865.
- 6 **3. Recalificarea actelor și a faptelor.** În ipoteza în care instanța de judecată, după punerea în discuție a recalificării juridice, constată că părțile nu doresc o asemenea recalificare și își exprimă în mod expres **dezacordul în legătură cu recalificarea** cauzei actului de procedură (cerere de chemare în judecată, cerere reconvențională, cerere de intervenție, apărări, excepții etc.) sau a temeiului juridic al acesteia, va fi obligată să se abțină de la recalificarea pusă în discuție. Din modul de redactare a alin. (5) s-ar putea înțelege că, pentru a avea efect, opoziția la recalificarea juridică trebuie să fie făcută de ambele părți pentru a împiedica instanța să recalifice denumirea sau temeiul legal. Cu toate acestea, din moment ce textul legal face vorbire despre acordul expres în legătură cu drepturile de care părțile pot dispune, rezultă că cel care face o cerere în fața instanței de judecată va avea dreptul și, implicit, posibilitatea să se opună la recalificarea denumirii sau a temeiului de drept, nefind necesar acordul părții adverse. Aflată în fața unui refuz cu privire la recalificarea temeiului juridic al acțiunii, instanța de judecată se va limita la cadrul procesual trasat de titularul actului de procedură dedus judecății și îl va soluționa în consecință.
- 7 Indicarea greșită a textului de lege, respectiv denumirea greșită a actului de procedură pot fi corectate de către instanța de judecată chiar și în lipsa unui acord al părților.
- 8 De la această regulă, textul alin. (5) stabilește o excepție, și anume în acele situații în care instanța consideră că, în lipsa recalificării datorată opunerii părților, **ar fi afectate drepturile terților**. În această situație, rolul activ al instanței de judecată și principiul aflării adevărului prevalează în fața principiului disponibilității. Trebuie subliniat faptul că, pentru a trece peste opoziția părților în legătură cu recalificarea denumirii și a temeiului de drept al actelor de procedură, instanța trebuie să-și sprijine hotărârea pe probe care demonstrează în mod univoc lezarea drepturilor terților.
- 9 Tot o excepție de la principiul disponibilității este reglementată de alin. (3) care, cu titlu de noutate față de vechea reglementare, permite instanței de judecată, **din oficiu, introducerea în cauză a altor persoane**, prin procedura instituită de art. 78-79 C.proc.civ. Persoanele astfel introduse în cauză vor avea dreptul, după caz, să renunțe la judecată sau la dreptul pretins, să achieseze la pretențiile reclamantului sau să încheie o tranzacție.
- 10 **4. Manifestarea rolului activ al instanței.** Instanța este datoare să-și exercite **rolul activ** în **aflarea adevărului**, să ordone probe și să ceară explicații suplimentare. Acest principiu fundamental poate fi folosit de părți, în cazul în care, din anumite cauze, a operat decădereea din dreptul de a mai propune probe. Practic, pentru a respecta dezideratul impus de alin. (2) art. 22 C.proc.civ. judecătorul, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului, este dator să manifeste interes în a înțelege raporturile juridice deduse judecății, și pentru aceasta va putea inclusiv să administreze, din oficiu, orice probe consideră de cuvînță. Această posibilitate a judecătorului a făcut ca doctrina să concluzioneze în sensul

că acțiunea nu poate fi respinsă ca nedovedită, ci numai ca nefondată sau ca neîntemeiată. Regula astfel instituită face ca rolul activ al instanței să fie un drept, iar nu o obligație, deoarece, în lipsa unei sancțiuni, instanța de judecată își poate sau nu manifesta rolul activ. În acest sens vin și prevederile art. 254 alin. (6) C.proc.civ. care dispun cât se poate de clar că părțile nu pot invoca în caile de atac omisiunea instanței de a ordona din oficiu probe pe care ele nu le-au administrat în condițiile legii (*M. Tăbârcă*, Drept procesual civil, Vol. I. Teoria generală, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 143). Codul de procedură civilă recunoaște dreptul judecătorului de a invoca din oficiu încălcarea normelor de ordine publică: (i) conform art. 178 alin. (1) C.proc.civ. nulitatea absolută a actelor de procedură poate fi invocată din oficiu; (ii) conform art. 247 alin. (1) C.proc.civ. exceptiile absolute pot fi invocate din oficiu; (iii) conform art. 479 alin. (1) și 489 alin. (3) C.proc.civ. în caile de atac – apel, respectiv recurs – motivele de ordine publică pot fi invocate din oficiu de instanța de judecată (*D.N. Theohari, M. Eftimie*, în *G. Boroi s.a.*, Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, vol. I, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 60).

5. Principiul disponibilității. Acest principiu beneficiază de o reglementare suplimentară celei de la art. 9 C.proc.civ., și anume alin. (6) art. 22. Judecătorul este dator să se pronunțe asupra tuturor aspectelor cerute și, totodată, trebuie să se abțină să depășească limitele competențelor cu care a fost investit. Această normă are menirea de a sublinia **preeminența principiului disponibilității față de cel al rolului activ al instanței de judecată**, conform celor indicate în comentariul de la art. 9 C.proc.civ. Textul alin. (6) indică posibilitatea legiuitorului de a stabili în sarcina instanței obligația de a se pronunța, în anumite materii, și asupra unor aspecte cu care părțile nu au investit instanța de judecată, fără a se considera, în acest mod, că este încălcat principiul disponibilității. Cu titlu de exemplu, indicăm obligația instanței, în procesele de divorț, de a se pronunța asupra numelui soților sau asupra încredințării minorului, indiferent dacă părțile au cerut sau nu acest lucru (art. 919 C.proc.civ.).

6. Puterea de apreciere a judecătorului. Alin. (7) reia reglementarea de la art. 5 alin. (3) C.proc.civ., obligând instanța de judecată, acolo unde legea îi rezervă judecătorului **putere de apreciere**, și totodată, cerându-i să țină seama de toate circumstanțele cauzei – să aibă în vedere și principiile generale ale dreptului, la care face trimitere inclusiv art. 1 alin. (2) C.civ. [principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului, principiul libertății și al legalității, principiul responsabilității, principiul echității și al justiției [*A. Dimitriu*, în *Colektiv*, Noul Cod civil, Note. Corelații. Explicații, Ed. C.H. Beck, București, 2011 (www.legalis.ro)] – de cerințele echității (definiția dată în comentariul art. 5 C.proc.civ.) și de buna-credință (definită de art. 12 C.proc.civ.).

Jurisprudență

1. Exercitarea rolului activ în timpul deliberării. Judecătorul poate da sau restabili calificarea juridică a actelor și faptelor deduse judecății în condițiile art. 22 alin. (4) C.proc.civ. Exercitarea acestui rol în timpul deliberării, într-o cauză pentru care judecata a fost inițiată de titular în baza altui temei de drept, indicat de reclamantă în cererea de chemare în judecată nu este posibilă, întrucât în acest mod judecata se face fără dezbatere contradictorii, surprinzând părății prin obligarea lor pe baza unei alte instituții juridice decât cea pentru care s-au judecat și pentru care procesul ar fi comportat un probatoriu

Art. 22

Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

corelat altor teze probatorii decât cele efectiv cercetate [Trib. Iași, decizia nr. 20/2017 (<http://lege5.indacodev.ro>)].

14 2. Depășirea cadrului fixat prin cererea de apel. Casare. Instanța de apel, chiar în condițiile în care ar fi dat eficiență dispozițiilor art. 22 C.proc.civ., care reglementează „rolul judecătorului în aflarea adevărului”, nu putea depăși cadrul fixat prin cererea de apel, necompetența materială nefiind un motiv de ordine publică care să poată fi invocat din oficiu în acest stadiu procesual. Nu se poate dispune casarea hotărârii recurate pentru că, din oficiu, instanța de apel nu a invocat necompetența materială a primei instanțe, întrucât o astfel de obligație nu este reglementată de legiuitor. Rolul activ al instanței, prevăzut de dispozițiile art. 22 C.proc.civ., nu poate constitui temeiul substituirii instanței în poziția procesuală a unei părți și în apărarea acesteia. Judecătorul poate invoca din oficiu încălcarea normelor de ordine publică privind competența numai în condițiile legii, or, în cauză, prevederile art. 130 alin. (2) C.proc.civ. sunt de strictă interpretare. Așadar, în exercitarea rolului activ, judecătorul este ținut de aceste condiții restrictive [I.C.C.J., decizia nr. 986/2017 (<http://lege5.indacodev.ro>)].

15 3. Omisiunea instanței de a se pronunța asupra criticilor invocate. Instanța de apel nu a manifestat un rol activ în aflarea adevărului, consacrat de art. 22 C.proc.civ., în sensul că aceasta nu s-a pronunțat asupra criticilor invocate sub aspectul respectării sau nerespectării prevederilor convenționale și legale, limitându-se la simple aprecieri asupra situației de fapt constând în considerații cu caracter general [I.C.C.J., decizia nr. 884/2017 (<http://lege5.indacodev.ro>)].

16 4. Actele asupra căror poate fi exercitat rolul activ. Legea procesual civilă conține dispoziții privitoare la „calificarea juridică a actelor și faptele deduse judecății” sau la „denumirea sau temeiul juridic”. Or, aceste texte nu fac referire expresă la denumirea sau temeiul juridic al acțiunii. Așa fiind, înțelesul care trebuie conferit acestor expresii juridice este unul referitor la toate „actele sau faptele deduse judecății”, indiferent dacă acestea reprezintă suportul juridic al unei acțiuni, cereri reconvenționale, a unei cereri de chemare în garanție, a unei intervenții în interes propriu etc. [I.C.C.J., decizia nr. 367/2017 (<http://lege5.indacodev.ro>)].

17 5. Calitatea procesuală pasivă a Ministerului Finanțelor Publice. Rolul activ al primei instanțe în ceea ce privește corecta identificare a calității celui chemat în judecată ca părăt. Caracterul efectiv al punerii în discuția părților. Tribunalul a reținut în mod legal că acțiunea trebuia îndreptată împotriva Ministerul Finanțelor Publice, în nume propriu, iar nu ca reprezentant al Statului Român, dispozițiile legale evocate – art. 50 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 – urmând a fi interpretate în acest sens, contrar susținerilor (în continuare eronate ale) apelanților.

18 Totuși, dacă, în conformitate cu principiul disponibilității, reclamantul este cel care configuraază cadrul procesual subiectiv, indicând persoanele pe care înțelege să le cheme în judecată în calitate de părăți, instanța de judecată nefiind îndreptățită să substituie un părăt cu un altul ori să introducă în cauză terțe persoane (sub rezerva dispozițiilor art. 78 C.proc.civ., care nu sunt incidente în prezenta cauză), situația este diferită atunci când reclamantul își manifestă voința de a se judeca cu persoana căreia legea îi conferă calitate procesuală pasivă, însă califică eronat calitatea în care respectiva persoană stă în judecată. În acest caz, calificarea juridică eronată – în spătă, s-a interpretat eronat că Ministerul Finanțelor Publice stă în judecată ca reprezentant al Statului, iar nu în nume propriu – nu

leagă instanța, care este îndreptățită și obligată să dea calificarea juridică exactă, conform art. 22 alin. (1) și (4), respectiv art. 152 C.proc.civ.

Față de împrejurarea că s-a solicitat expres trimiterea cauzei spre rejudicare, iar prima instanță nu a intrat în judecata fondului, în temeiul art. 480 alin. (3) C.proc.civ., va fi admis apelul, anulată sentința și trimisă cauza spre rejudicare, o singura dată, aceluiași tribunal (C.A. București, Secția a IV-a civilă, decizia nr. 476/A/21.10.2015, în *A.I. Andrei, D.-L. Băldean, G.C. Frențiu, Gh.-L. Zidaru, Apelul. Jurisprudență relevantă*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 156).

6. Recalificarea cererii de intervenție. În considerarea rolului său activ, consacrat prin art. 22 C.proc.civ., instanța este datoare ca în situația în care o cerere de intervenție în interes propriu nu îndeplinește condițiile procedurale pentru a fi admisă – înțelegând că finalitatea acesteia vizează respingerea acțiunii introductory – să califice judicios cererea ca fiind una de intervenție accesorie, „care sprijină numai apărarea uneia dintre părți” (I.C.C.J., decizia nr. 71/22.01.2016, în Buletinul Casătiei nr. 1/2017, p. 20).

7. Rolul activ al judecătorului. Probe nepropuse și neadministrate în condițiile legii. Omisiunea instanței de a ordona din oficiu probe. Părțile nu pot invoca în căile de atac omisiunea instanței de a ordona din oficiu probe pe care ele nu le-au propus și administrat în condițiile legii, astfel încât argumentele din cererea de apel cu privire la lipsa rolului activ al judecătorului nu pot fi primită [Trib. Bistrița-Năsăud, Secția I civilă, decizia nr. 231/24.11.2015 (www.rolii.ro), în *D. Anghel, Probele în procesul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 64].

8. Respingerea acțiunii pentru caracterul ei echivoc. Prin prisma art. 22 alin. (2) C.proc.civ., este exclus procedeul respingerii cererii de chemare în judecată pentru că este echivocă în prezentarea stării de fapt și echivalează cu soluționarea cauzei fără a intra în judecata fondului (Trib. Bistrița Năsăud, decizia nr. 146/2016, în *A. Andrei, D. Băldean, G.C. Frențiu, Gh.-L. Zidaru, Apelul. Jurisprudență relevantă*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 120).

9. Lipsa unor elemente care să permită soluționarea unei excepții. Referitor la soluționarea excepției tardivității acțiunii în contencios administrativ, prima instanță trebuia să pună în discuția părților și să le ceară reclamanților explicații privind momentul la care au luat cunoștință de actul administrativ contestat, în condițiile în care elementele aflate la dispoziția instanței nu permit clarificarea acestui aspect decisiv în soluționarea excepției. Pentru aceste considerente, Înalta Curte a dispus admiterea recursului, casarea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudicare la aceeași instanță (I.C.C.J., decizia nr. 1207/2015, în *M. Ursuța, Cod de procedură civilă: Jurisprudență Sinteze*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 29).

10. Principiul disponibilității vs. principiul rolului activ al judecătorului.

A. Principiul disponibilității trebuie aplicat numai în corelare cu principiul rolului activ al judecătorului. Independent de invocarea sau nu a temeiului de drept prin acțiune sau prin motivele de apel, instanța, investită cu obiectul cererii și cu starea de fapt este obligată, în virtutea rolului activ, să încadreze corect cererea cu care este investită și să aplice textul de lege incident. Astfel, chiar dacă reclamanții, prin motivele de apel, au invocat nerespectarea dispozițiilor art. 27 din Legea nr. 10/2001 ca motiv de nelegalitate a dispoziției emise în temeiul acestui act normativ, instanța era datoare să facă ea încadrarea juridică și să aplice textul de lege incident, cu atât mai mult cu cât această chestiune, a aplicabilității art. 21

Art. 23

Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

sau art. 27 (actual art. 29) din legea specială, a fost discutată cu ocazia dezbatelor pe fond chiar din primul ciclu procesual (I.C.C.J., decizia nr. 149/2016, în *M. Ursuța*, Cod de procedură civilă: Jurisprudență Sinteze, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 29).

26 **B.** Este greșită susținerea apelantei potrivit căreia, indiferent de motivarea sa, în fapt sau în drept, instanța ar fi trebuit să soluționeze cauza pe temeiul corect, cât timp procesul civil este guvernă de principiul disponibilității, reclamanta fiind cea care stabilește cadrul procesual și limitele judecății. Doar în cazuri excepționale, instanța poate pune în discuția părților temeiul de drept al acțiunii, însă în cauză, având în vedere că nu au existat diferențe între motivele de fapt și cele de drept, o recalificare a temeiului juridic nu a fost necesară (Trib. Constanța, Secția II-a civilă, decizia civilă nr. 998/10.06.2016, în *M.C. Mocanu, L. Smarandi*, Drept procesual civil, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 107)

27 **11. Pronunțarea asupra altui lucru decât cel cerut prin cererea de chemare în judecată.** În situația în care instanța nu s-a pronunțat asupra obiectului indicat de reclamantă, ci asupra unui lucru care nu s-a solicitat, judecătorul fondului a încălcătat atât principiul rolului judecătorului în aflarea adevărului consacrat de 22 alin. (6) C.proc.civ. („judecătorul trebuie să se pronunțe asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investirii, în afară de cazarile în care lega ar dispune astfel”), cât și dispozițiile imperitive ale art. 397 alin. (1) C.proc.civ., conform cărora „instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor cererilor deduse judecății. Ea nu poate acorda mai mult sau altceva decât s-a cerut, dacă legea nu prevede astfel” (Trib. Constanța, Secția II-a civilă, decizia civilă nr. 440/17.03.2016, în *M.C. Mocanu, L. Smarandi*, Drept procesual civil, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 136).

Art. 23. Respectul cuvenit justiției

(1) Cei prezenți la ședința de judecată sunt datori să manifeste respectul cuvenit față de instanță și să nu tulbure buna desfășurare a ședinței de judecată.

(2) Președintele veghează ca ordinea și solemnitatea ședinței să fie respectate, putând lăua în acest scop orice măsură prevăzută de lege.

Corelații cu legislația în vigoare: art. 217 C.proc.civ.; art. 98 din Legea nr. 303/2004, republicată.

Comentariu

1 Manifestarea respectului cuvenit instanței de judecată de către părți este o obligație normală ce trebuie asumată de toți participanții la procesul civil. Bineînțeles că această **obligație a părților** este legată indisolubil de **obligația instanței** de a avea, la rându-i, atitudini demne în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții. Nerespectarea acestei obligații se sancționează, conform art. 98 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu abatere disciplinară.

2 **Sanționările** despre care face vorbire textul alin. (2) pot consta în aplicarea unei amenzi, evacuare sau chiar sancțiuni de ordin penal, dacă lipsa de respect sau tulburarea produsă se poate asimila în conținutul constitutiv al vreunei infracțiuni.

Reglementare. Forma anterioară modificării survenite prin Legea nr. 310/2018 stabilea competența tribunalului ca instanță de recurs „în cazurile anume prevăzute de lege”. Această sintagmă cuprindea acele hotărâri pronunțate de judecătorii pentru care, prin lege, se prevedea posibilitatea atacării cu recurs la tribunal.

Art. 96. Curtea de apel

Curțile de apel judecă:

1. în primă instanță, cererile în materie de contencios administrativ și fiscal, potrivit legii speciale;
2. ca instanțe de apel,apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță;
3. ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în apel sau împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului, precum și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege;
4. orice alte cereri date prin lege în competența lor.

Recursuri în interesul legii

1. Prin **Decizia nr. 7/2018** (M.Of. nr. 495 din 15 iunie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 94 pct. 1 lit. k), art. 95 pct. 1 și art. 96 pct. 1 C.proc.civ., precum și art. 281 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 10 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, competența materială de soluționare a acțiunilor în despăgubiri formulate de Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin direcțiile generale regionale ale finanțelor publice, împotriva administratorului unei societăți înregistrate în registrul comerțului, în situația în care s-a dispus achitarea acestuia pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, revine instanței civile”.

2. Prin **Decizia nr. 18/2018** (M.Of. nr. 965 din 14 noiembrie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 96 pct. 3, art. 97 pct. 1 și art. 483 C.proc.civ., competența de soluționare a recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate în apel de către tribunale, în cauzele având ca obiect cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, ca urmare a pronunțării Deciziei nr. 369 din 30 mai 2017 a Curții Constituționale, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 20 iulie 2017, revine curților de apel”.

Se va avea în vedere și Decizia I.C.C.J. nr. 5/2018 pronunțată de I.C.C.J. în soluționarea recursului în interesul legii cu care a fost sesizată. Rezumatul acesteia a fost redat anterior la art. 94 și 95 C.proc.civ.

Corelații cu legislația anterioară: art. 3 C.proc.civ. din 1865.

Corelații cu legislația în vigoare: art. 50 alin. (2), art. 95, art. 135 alin. (1) și (3), art. 136, art. 142 alin. (1), art. 442, art. 505 alin. (1), art. 510 alin. (1), art. 554 alin. (3), art. 610, art. 714 alin. (3) C.proc.civ.; art. 2 lit. b), art. 10 din Legea nr. 554/2004.

Comentariu

Sumar

1. Reglementare	238
2. Curtea de apel judecă în primă instanță.....	238
3. Reglementări speciale în ceea ce privește competența materială a curților de apel de a judeca în primă instanță.....	239
4. Competența curților de apel de a judeca în recurs.....	239
5. Alte cereri date prin lege în competența curților de apel	239
<i>Jurisprudență.....</i>	239

- 1. Reglementare.** În conformitate cu aceste prevederi legale, curțile de apel judecă în primă instanță, în apel și în recurs.
- 2. Curtea de apel judecă în primă instanță.** Spre deosebire de art. 96 pct. 1 C.proc.civ., art. 10 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ desemnează secțiile specializate de contencios administrativ și fiscal din structura curților de apel, iar *nu curțile de apel*, pentru soluționarea în primă instanță a proceselor și a cererilor în materie de contencios administrativ privind: (i) actele autorităților și ale instituțiilor publice centrale, precum și cele care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale și accesoriile ale acestora mai mari de 3.000.000 lei, dacă prin lege organică nu se prevede altfel și (ii) actele administrative neevaluabile emise de autorități și ale instituțiilor publice centrale în legătură cu finanțările nerambursabile din partea Uniunii Europene precum și cele care au ca obiect sume reprezentând finanțarea nerambursabilă din partea Uniunii Europene mai mari de 3.000.000 lei. În ceea ce privește această ultimă categorie, se va avea în vedere faptul că distincția în raport de criteriul valoric pentru litigiile întemeiate pe dispozițiile O.U.G. nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora se aplică litigilor declanșate **ulterior** intrării în vigoare a Legii nr. 212/2018 care a modificat textul art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004. Distincția de mai sus (curți de apel vs. secțiile curților de apel) este importantă, întrucât, potrivit art. 136 C.proc.civ., este posibil un conflict de competență între secțiile sau completurile specializate ale aceleiași instanțe. Soluția – judicioasă de altfel – este diferită față de reglementările C.proc.civ. din 1865, care erau interpretate în sensul că nu permiteau un conflict de competență între secțiile sau completele judecătoriilor, ale tribunalelor sau ale curților de apel (a se vedea I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 1539/2008, în *G. Boroi, O. Spineanu-Matei*, Codul de procedură civilă adnotat, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2011, p. 92).
- 3. Reglementări speciale în ceea ce privește competența materială a curților de apel de a judeca în primă instanță.** În ceea ce privește competența curților de apel de a judeca în primă instanță, facem mențiunea că art. 96 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ. se completează cu dispoziții din legi speciale care extind competența de primă instanță a curților de apel. Cu titlu de exemplu, enumerăm următoarele: (i) cererea întemeiată pe dispozițiile art. 2 din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital; (ii) cereri formulate în conformitate cu dispozițiile art. 8 din Legea concurenței nr. 21/1996 – competență exclusivă a Curții de Apel București; (iii) cereri formulate în conformitate cu dispozițiile art. 65 alin. (1) din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil – competență exclusivă a Curții de Apel București.

Ca instanță de apel, curțile de apel judecă apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunal în primă instanță. În contextul calificării tribunalelor ca instanțe cu plenitudine de competență în privința soluționării litigiilor în primă instanță (a se vedea art. 95 pct. 1 C.proc.civ.), se poate concluziona că, de regulă, apelurile vor fi judecate de curțile de apel. Există și situații în care competența curții de apel de a soluționa apelul este prevăzută în mod expres prin legi speciale, precum art. 9 din Legea nr. 85/2014, art. 155 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

4. Competența curților de apel de a judeca în recurs. Urmare a modificărilor survenite prin Legea nr. 310/2018, în conformitate cu dispozițiile art. 96 alin. (3), curțile de apel judecă în recurs următoarele (i) recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunal în apel; (ii) recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului și (iii) în orice alte cazuri expres prevăzute de lege.

Modificarea art. 96 alin. (3) trebuie interpretată prin coroborare cu modificările aduse art. 483 C.proc.civ. prin același act normativ, urmând a fi avute în vedere notele și explicațiile aferente acestui articol.

Esențial de menționat este faptul că textul art. 96 alin. (3) în forma modificată se va aplica proceselor începute odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018. **În privința celorlalte litigii**, Legea nr. 310/2018 a prevăzut la art. IV că „*recursurile declarate, potrivit legii, împotriva hotărârilor pronunțate în apel, începând cu data de 20 iulie 2017, de tribunale în cererile evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști, se judecă de curțile de apel, iar recursurile declarate, potrivit legii, împotriva hotărârilor pronunțate în apel, începând cu data de 20 iulie 2017, de curțile de apel în cererile evaluabile în bani în valoare de peste 200.000 lei, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști, se judecă de Înalta Curte de Casație și Justiție*”.

5. Alte cereri date prin lege în competența curților de apel. Referitor la competența materială reziduală, prevăzută de art. 96 pct. 4 C.proc.civ., curțile de apel mai judecă în alte materii date prin lege în competență lor, cum ar fi: (i) căile extraordinare de atac de retractare îndreptate împotriva proprietății hotărârii, (ii) conflictele de competență dintre două tribunale din raza aceleiași curți de apel, dintre o judecătorie și un tribunal din raza aceleiași curți de apel, dintre două judecătorii din raza aceleiași curți de apel, dar din circumscriptiile unor tribunale diferite, (iii) soluționarea cererilor de strămutare bazate pe motiv de bănuială legitimă, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscriptia acesteia, (iv) contestațiile la titlu privind hotărârile curții de apel etc.

Jurisprudență

1. Acțiune având ca obiect anularea unui ordin emis de prefect. Autoritatea publică județeană în accepțiunea art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004. Irrelanța, asupra competenței instanței, a invocării unei excepții de nelegalitate privind un act administrativ emis de o autoritate centrală. „Împrejurarea că, prin cererea completatoare depusă la dosarul tribunalului (...), reclamanții au invocat și excepția de nelegalitate a Ordinului Ministrului Administrației și Internelor nr. II/9013/2010, în temeiul art. 4 din Legea nr. 554/2004, nu produce efecte asupra competenței soluționării acțiunii în

contencios administrativ, care se stabilește potrivit regulilor prevăzute în art. 10 din Legea nr. 554/2004, prin raportare, în speță, la criteriul rangului autorității emitente a actului administrativ ce formează obiectul acțiunii principale” (I.C.C.J., Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 433 din 27 ianuarie 2012, în *G. Bogasiu*, Legea contenciosului administrativ. Comentată și adnotată, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 325-326).

- 10 2. Acțiune în anulare a unor acte emise în aplicarea O.U.G. nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora. Clauza atributivă de competență inserată în contractual de finanțare. Inaplicabilitate.** „În aceste condiții, Înalta Curte apreciază că, prin semnarea contractului de finanțare, reclamanta nu și-a exprimat opțiunea pentru soluționarea eventualelor litigii de către o instanță judecătoarească din Municipiul București, întrucât nu a avut efectiv dreptul de a opta liber, astfel cum acesta îi este recunoscut de dispozițiile art. 10 alin. (3) din Legea nr. 554/2004. Trecând peste acest aspect, Înalta Curte retine că art. 21 din contractul de finanțare menționat are în vedere alegerea de competență avută în vedere exclusiv de părți pentru eventualele litigii survenite în executarea contractului încheiat, adică a clauzelor cuprinzând drepturile și obligațiile inserate în cuprinsul acestuia, iar nu și a unor acte administrative distințe de contract, emise în baza O.U.G. nr. 66/2011, prin care s-a constatat încălcarea unor obligații distințe și legale, iar nu contractuale. Prin urmare, nu sunt aplicabile dispozițiile contractuale de alegere a instanței competente, ci ale Legii nr. 554/2004, reclamanta manifestându-și opțiunea de a sesiza instanța de la sediul sau, prin introducerea acțiunii, inițial, pe rolul Tribunalului Buzău ” (I.C.C.J., Secția contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 83 din 19 iunie 2017, în *G. Bogasiu*, Legea contenciosului administrativ. Comentată și adnotată, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 343-344).

Forma anterioară adoptării Legii nr. 310/2018

Art. 96. Curtea de apel

Curțile de apel judecă:

1. în primă instanță, cererile în materie de contencios administrativ și fiscal, potrivit legii speciale;
2. ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță;
3. ca instanțe de recurs, în cazurile anume prevăzute de lege;
4. orice alte cereri date prin lege în competența lor.

Reglementare. Anterior modificărilor survenite prin Legea nr. 310/2018, în interpretarea textului art. 96 alin. (3) C.proc.civ., curțile de apel se înșăfățau ca instanțe de excepție în ceea ce privește judecarea recursurilor, fiind îndrituite să soluționeze recursuri numai dacă legea prevedea expres acest lucru. Cu titlu de exemplu, menționăm dispozițiile art. 10 alin. (2) din Legea nr. 554/2004, potrivit cărora împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele administrative-fiscale se poate declara recurs ce se soluționează de către secțiile de contencios administrativ și fiscal al curților de apel.